

ק"ט א ב מ"י פ"ה מהלכות מלוה וזוהי הלכה ה' סמך לאוין ק"ג טו"ש"ע י"ד ס"י ק"ע ספ"ק פ' :

ק"ב ג מ"י ט"ס הלכה ג סמך טו"ש"ע י"ד ס"י ק"ק ספ"ק פ' :

ק"בא ד מ"י ט"ס הל' ד טו"ש"ע ט"ס ספ"י :

ק"בב ה ו מ"י ט"ס הל' ג טו"ש"ע ט"ס ספ"ק פ' [ג] :

ק"בג ז מ"י פ"ד מהל' תרומות הלכה ה' ק"ב ה ט מ"י פ"ב מהלכות גלותין ושומעין הלכה ה' טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"ק ספ"ק פ' : ק"בה י מ"י ט"ס הל' ג טו"ש"ע ט"ס ספ"ק פ' :

תורה אור השלם

- 1 כן תרימו גם אתם תרומת ?
 - משרתיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ותחתם מפנה את תרומת ?
 - לאהרן הכהן:
- במדבר יח כח

מצאו ישראל אחר אומר לו תנם לי ואני אעלה לך ב'. ואם תאמר מאי איריא ואני אעלה לך אפילו אמר אני אעלה לנכרי אסור ללא שרי אלא כשהעמידו אלל נכרי כיון דמלוה מעותיו לתצירו כדי שיפרע לנכרי רבית כשהעמידו פשיטא דהוי רבית דאפילו לא היה המלוה חייב לנכרי רבית כיון דמשכר הלואה נותן לנכרי הרבית ע"פ המלוה הרי הוא כמותן למלוה עגמו מדין ערב כמו תן מנה לפלוני ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב כפ"ק דקדושין (דף ו'.) וכן קשה כפיפא ו"ל דנקט לך משום העמידו לאשמועינן רישא דאפילו מקבל ישראל רבית שרי כיון שמקבלו כשציל נכרי וכן כפיפא כשהעמידו אלל ישראל אסור אפילו מקבל נכרי רבית: **בשרמא** סיפא דחומרא. תימנה אמאי לא הוי רבית גמור כשהעמידו אלל ישראל אפילו מקבל הנכרי רבית שהרי נעשה ישראל שני שלוחו של ראשון לקבל חובו מידו של נכרי ו"ל דאפילו שיוכל לזכות לתצירו כמציאה הכא אין קבלתו מן הנכרי וזכה לישראל תצירו דנהי אס הוי נכרי מפיקי מעותיו היה יכול לזכות לתצירו השתא מיהא שהנכרי אינו מפיקין אלא זכא לזכות מעותיו למלוה על ידי זה הלואה אין לו כח לזכות שאם כן היה ישראל המקבל שלוחו של נכרי לזכות במעותיו של ישראל ואין שליחות לנכרי וה"ל להיות מותר אפי' העמידו אלל ישראל אי לא דלחומרא אמרינן דיש שליחות לנכרי אלא רישא אמאי שרי כשהעמידו אלל הנכרי כיון דאין שליחות לנכרי נמלא דישראל שני לא זכה בקבלתו לנכרי ואינו חייב לנכרי כלום אלא לישראל וכשנותן רבית לנכרי הרי הוא נותן עבור ישראל המלוה ופוטרו נגד הנכרי והוי כמותן לישראל עגמו ומשני דאמר ליה הניחם ע"ג קרקע והפטור והלואה יטלס מעל גבי קרקע כציווי הנכרי להחייב לו קרן ורבית ואפילו שלא הפקירי ישראל המעות כשתנס ע"ג קרקע והוי עדיין שלו כשנטלס ישראל שני מכל מקום כשפורע לנכרי רבית אינו כשציל ישראל ראשון שהרי כבר פטרו הנכרי אלל כשלא הניחם ע"ג קרקע אלא אמר תן לפלוני ישראל והפטור ואני אתנה עמו שיתן לי קרן ורבית היה אסור אע"פ שעתה נמי אינו פורע לו רבית לפטור את הראשון שהרי כבר פטרו הנכרי מכל מקום כיון שקבל המעות מיד ישראל הראשון שהיה עד עתה המעות באחריותו נראה כמותן לו רבית אע"פ שאינו ממתנה עמו אלא הנכרי:

בגון שנסא ונתן ביד. אומר רבינו

תס דהשתא תו לא אמרינן סיפא לחומרא כדוהו אמרינן מעיקרא אלא מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות מן הנכרי ונתנס לתצירו וקמ"ל דלא אמרינן אדעתא דנכרי גמור ומקני ליה וה"ל איכא בשלמא כפ"ק ארבעה אחין (יבמות דף לה.) דלא קאי גבי בשלמא כוליה משכחת להו דשוו שליח ומתוך פ"ה ור"ח משמע דלעולם סיפא לחומרא כתוב בירושלמי ישראל שמנחו נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית ונכרי שמנחו ישראל אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמופקדין ביד ישראל אסור ללוות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובתשנזה אחת כתב רבינו תס דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלואה משכנותיו על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנות מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אך שיאמר המלוה אני (ה) מלוה לך כשציל הנכרי ולא יהא סומך המלוה כלל על הלואה כ"א על המשכנות והלואה הוא מסולק מן המשכון שהרי אס אכד אין לו דין ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלא מיד נכרי [ב] ומותר לישראל להיות ערב כשציל נכרי דישראל המלוה לא בתר ערבא אזיל אלא בתר ליה אזיל ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית דהשתא הוא דמוזיק לנכרי:

ערב למאן מי הוא המלוה שאני מותר לעשות לו ערב: **אלו עוצרין**. משום לא תשימונן (שמות כג): **והא כיון דנכרי בתר ערבא אזיל** אינו מוצע אלא את הערב: **הוא ניהו דשקיל רבית**. ערב זה הלואה מן הנכרי וחזרו והלואה לישראל: **לדון בדיני ישראל** [א] יתבע מן הלואה מחלה וכשלא ימנאל אללו יגבה מן הערב והשתא אין הערב ליה מתחילה הלכך כי פרע לנכרי ההיא שעתא הוא דאחפיה למצריה ומאי דמוזיק ליה שקיל מנייה: **אסור**. דהוא ניהו דקא מוזיק ליה ברבית: **ואס העמידו אלל נכרי**. אע"פ שישראל נותנו לתצירו כמות הנכרי: **מוסר**. דשלוחו הוא: **ואס העמידו אלל ישראל אסור**. ואף על פי שקיבלס זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלוחו של אלס כמותו: **בשלמא סיפא**. דקתני אס העמידו אלל ישראל אסור דמשמע שנכרי זה חסוב שלוחו של ישראל חומרא דרבנן הוא למיסר. דהא דקי"ל דשלוחו של אלס כמותו בשולח ישראל ושלוח ישראל נאמר דמתרומה גמרינן כפרק שני דקדושין (דף מ"א): **אתם גם אתם** לרבות שלוחכס מה אתם בני ברית אף שלוחכס בני ברית: **אלא רישא**. דקתני אס העמידו אלל נכרי מותר: **כיון דאין סורס שליחות לנכרי** וישראל מישראל קיבלס הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי** לישראל ראשון: **הניחם על גבי קרקע והפטור**. וכן עשה ומשם נטלס ישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד**. וקיבלס מן הראשון ונתנס לשני: **אדעתא דידיה דישראל**. שהרי הוא הביאו אללו והוי נכרי שלוחו ונתמייר מדרבנן למיסר כדמחמרינן כפיפא: **שליחות דכל הסורה כולה**. שיהא שלוחו כמותו: **מפרומה גמרינן לה**. כקדושין: **אלל און לדידהו**. כגון רישא דברייתא הוי שליח וסיפא לחומרא כדאמרן: **און לדידהו נמי**. מה אתם בני ברית ואתם היינו שולחים לא נאמרה שליחות אלא בשולח ישראל ושלוח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחכס בני ברית משתבש: **וזיה מדרבנן איהו ליה**. שיהא ישראל וזכה ללוך נכרי הלכך ההוא ישראל וזכה ליה מדרבנן בהלואה זו מישראל (ה) שני: **קטן לית ליה שליחות** דכי כתב שליחות כגדול כתב כראוי לתרוס שיהא הקדשו הקדש ודיבורו חל דגבי הקדשות ונדריס אף כתיב (ו) וגבי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' (שמות כה): **אית**

ערב למאן מי הוא המלוה שאני מותר לעשות לו ערב: **אלו עוצרין**. משום לא תשימונן (שמות כג): **והא כיון דנכרי בתר ערבא אזיל** אינו מוצע אלא את הערב: **הוא ניהו דשקיל רבית**. ערב זה הלואה מן הנכרי וחזרו והלואה לישראל: **לדון בדיני ישראל** [א] יתבע מן הלואה מחלה וכשלא ימנאל אללו יגבה מן הערב והשתא אין הערב ליה מתחילה הלכך כי פרע לנכרי ההיא שעתא הוא דאחפיה למצריה ומאי דמוזיק ליה שקיל מנייה: **אסור**. דהוא ניהו דקא מוזיק ליה ברבית: **ואס העמידו אלל נכרי**. אע"פ שישראל נותנו לתצירו כמות הנכרי: **מוסר**. דשלוחו הוא: **ואס העמידו אלל ישראל אסור**. ואף על פי שקיבלס זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלוחו של אלס כמותו: **בשלמא סיפא**. דקתני אס העמידו אלל ישראל אסור דמשמע שנכרי זה חסוב שלוחו של ישראל חומרא דרבנן הוא למיסר. דהא דקי"ל דשלוחו של אלס כמותו בשולח ישראל ושלוח ישראל נאמר דמתרומה גמרינן כפרק שני דקדושין (דף מ"א): **אתם גם אתם** לרבות שלוחכס מה אתם בני ברית אף שלוחכס בני ברית: **אלא רישא**. דקתני אס העמידו אלל נכרי מותר: **כיון דאין סורס שליחות לנכרי** וישראל מישראל קיבלס הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי** לישראל ראשון: **הניחם על גבי קרקע והפטור**. וכן עשה ומשם נטלס ישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד**. וקיבלס מן הראשון ונתנס לשני: **אדעתא דידיה דישראל**. שהרי הוא הביאו אללו והוי נכרי שלוחו ונתמייר מדרבנן למיסר כדמחמרינן כפיפא: **שליחות דכל הסורה כולה**. שיהא שלוחו כמותו: **מפרומה גמרינן לה**. כקדושין: **אלל און לדידהו**. כגון רישא דברייתא הוי שליח וסיפא לחומרא כדאמרן: **און לדידהו נמי**. מה אתם בני ברית ואתם היינו שולחים לא נאמרה שליחות אלא בשולח ישראל ושלוח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחכס בני ברית משתבש: **וזיה מדרבנן איהו ליה**. שיהא ישראל וזכה ללוך נכרי הלכך ההוא ישראל וזכה ליה מדרבנן בהלואה זו מישראל (ה) שני: **קטן לית ליה שליחות** דכי כתב שליחות כגדול כתב כראוי לתרוס שיהא הקדשו הקדש ודיבורו חל דגבי הקדשות ונדריס אף כתיב (ו) וגבי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' (שמות כה): **אית**

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כגון וכו' שאמר המלוה אני פורע לך כשציל:

גליון הש"ס

גבי ע"ג קרקע והפטור. עיין לקמן דף ק"ב ע"א תוס' ד"ה חזר: תוס' ד"ה מצאו וכו' בנותן להלואה עצמו. עיין לעיל דף מ' ע"ב תוס' ד"ה לפסק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה לזון בדיני ישראל יתבע כו'. ג"כ וי"ד ש"מ. והרשב"א כתב דאין אסור אלא בערב שלוף דוך שאין דית עם הלואה כלל מ"מ (ועמ"ש רבנו ב"ד סי' ק"ע ס"ק ג' (ה'): [ב] תוס' סד"ה כגון. ומותר לישראל כו'. ג"כ הראב"ד חולק ע"ז וע' ר"ח"ס: